

SAULUTÈ

SAULUTĖ

LIETUVIŲ VAIKŲ LAIKRAŠTIS

DETMOLD, 1946 METŲ SPALIŲ MĖN. 16 d. Nr. 10

ŪKANOTASIS MĖNUO

GIRMANTAS

Nuo regėsėjo mėnesio 23 diena susilygina su naktim — pasibaigė vasara, prasidėjo ruduo. Spalių mėnuo — tikroji pradžia rudens. O spalių gal dėl to, kad tuo laiku Lietuvoje prasideda linaminis: linus mina — spaliai byra . . .

Ruduo — gana liūdnas laikas. Tegu žemė ir atidavė žmogui derlių, tačiau — saulelė nebekaitri, dienos nebeilgos ir nebešviesios, o dažni lytūs ir rūkas merkte merkia žemę ir žmones.

Spalių mėnuo mums, tremtiniais, dar ir kitaip liūdnas. Spalių mėnesio pradžioje, 8—9 diena, 1944 metais, buvo didysis rusų pasistūmėjimas vakarų Lietuvoje. Tomis dienomis dauguma mūsų čia esančių turėjom palikti paskutinius savo tėviškės kelius ir traukti tolyn į vakarus, kur tikėjomės pasiekti kada vakarų sąjungininkus. Sąjungininkus tikrai po kurio laiko ir pasiekėm. Bet Lietuva toli liko . . .

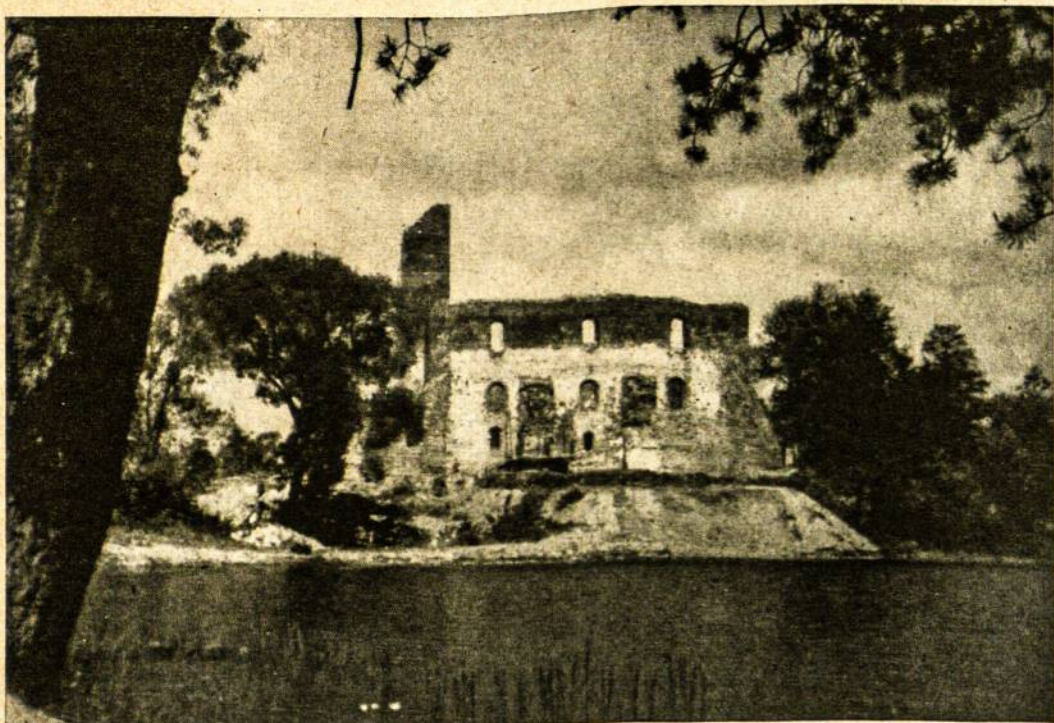
1430 m. spalių mėn. 27 d. yra miręs Didysis Lietuvos Kunigaikštis Vytautas Didysis. Po nepavykusio karūnavimo, kuris buvo numatytas rugsėjo mėn. 8 dieną, ta staigi Vytauto Didžiojo mirtis labai sukrėtė visą lietuvių tautą. Iš istorijos žinom, kad, Vytautui mirus, didysis jo, Mindaugo, Gedimino, Algirdo, Kęstučio palikimas — didelė ir stipri Lietuvos valstybė pamaži ėmė nykti, nes nebuvo daugiau tokių galingų valdovų.

Spalių mėnuo katalikų bažnyčios paskirtas Švenčiausiajai Marijai garbinti per šventąją rožančių. Lietuviams daug paguodos teikia malda tų liūdnu prisiminimų mėnesio dienomis. Per maldą ir dvasiškus apmąstymus žmogus bendrauja su savo Kūrėju ir prisimena, kad šioje žemėje jis tėra laikinas, kad siela neturi būti pamiršta.

Po Vytauto Didžiojo Lietuva sumenko. Bet lietuvių tauta išliko, nors ir labai labai sunkių dienų yra pergyvenus. Kaip gi ji galėjo išlikti? Kaip atlaikė, iš visų pusių spaudžiama ir skriaudžiama, kartais net naikinte naikinama?

Lietuvių tauta visada rūpinos savo dvasios reikalais. Kai buvo ji pagoniška, tvitai laikėsi savo pagoniško tikėjimo; kai perėjo į katalikybę, tvirtai laikėsi katalikybės. Neužmiršo ir gražių savo papročių, kurie iš sielos išplaukia: dainavo gražiasias savo dainas, sekė pasakas, mergaitės ir moters audė dailias juostas ir audimus. Gražios mintys ir gražūs darbai ateina iš žmogaus sielos ir dar tai sielai padeda tobūlėti. Gražios mintys ir darbai suartina žmones ir sustiprina jų vienybę, o vienybėje — galybę.

Taigi šiuo ūkanotu rudens laiku žinokim, kad kaip saulė ne visada už debesų pasiliks, taip mūsų viltys ne visada liks nežinios apgaubtos. Ugdykime savo širdyse ir sielose gražias mintis ir gerus norus, paverskim juos gerais darbais — taip niekada nepralaimėsime.

Trakų pilis

SVETIMOJE ŽEMĖJE

VYT. TAMULAITIS

Salta rudens saulė buvo pačiame vidurdiemyje, bet jos šiluma jau nė kiek negaivino ruduojančios žemės, ant kurios biro geltoni pakelės medžių lapai. Jos šviesa, prasiskverbusi pro bėgančių debesų tarpus, buvo lygiai tokia šalta, kaip ir tas svetimas, akmeninis kelias, kuriuo dabar važiuavo Būblis, karo audros nublokštas nuo šiltos savo gimtų namų ugnelės į svetimą kraštą.

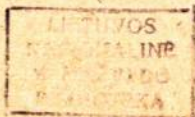
— Vaikai, ar nešalta? — staiga paklausė jis, pertraukdamas nejaukią tylą. Atsisukęs pasižūrėjo į vaikus, kurie glaudėsi prie motinos ir bailiai dairės į svetimos žemės laukus.

— Ne, tėveli, — atsakė devynerių metų mergaitė kartu su savo jaunesniu broliuku, kurio skaisčiai mėlynos akys blizgėjo iš po užsmukusios ant kaktos kepurės.

— Žiūrėk, tėveli, ten bokštai ir koks didelis kaminas, — sušuko mergaitė, stiebdamosi vežime. — Tur būt, miestas...

Tėvas pakėlė akis. Tolumoje, pro pakelės kerotus medžius, raudonavo namų stogai ir kilo pro medžių viršūnes bažnyčių bokštai ir fabrikų kaminai. Bet miesto artumas nė kiek keleivių nežavėjo. Ne tik kad nesidžiaugė jų širdys, bet net būkštavo. Ne tik jo gatvės ir namai buvo jiems šalti ir svetimi, bet ir žmonės, ir jų židinio ugnys, plazdančios ten karštos krosnyse. Jie žinojo, kad nesusišildys prie jų savo nugarbusių pirštų ir neišties nugarbusių kojų. Ne jiems jos degė ir žėrėjo.

— Tai vėl drebės mano širdis, kol pravažiuosime, — ištarė tyliai Būbliene, atsiminusį daugelio pasakojimus, kad miestuose sustabdo pravažiuojančius pabėgėlių vežimus ir suima

vyrus darbams, kartais net plėšte nuplėsdami juos nuo vežimų.

— Gal Dievas duos... — atsakė Būblys ir, lyg nujausdamas nelaimę, sustabdė arklį.

— Užkąskim ir mes..., — kalbėjo paduodamas arkliui glėbelį šieno, kurį gyvulėlis godžiai griebė ir kramtė.

Priėjęs prie vežimo, iškėlė vaikus.

— Na, pabėgiokit valandėlę. Tur būt, kojėlės jau sustyro...

Vaikai pradžioje nenoromis trepleno ant kieto kelio grindinio, kol pagaliau išsijudino ir ėmė siausti.

Netrukus visi susėdo ant drėgnos šalykėlės žemės, atsirišo vargingą kelionės krepšį ir sunkiai kramtė kietą, sužiedėjusią duoną, kuri ryjama strigo gerklėje. Kelinta diena nė lašo šilto vandens neragavę, jie pamažu rankiojo byrančius sausos duonos trupinius ir kišo į išdžiūvusias, nuo vėjo sutrūkusias lūpas. Būblinė, padavusi vaikams po gabalėlį siūrio, nusiuko į šalį ir užsitraukė ant kaktos skarelę, kad niekas nematytų jos drėkstančių akių. Ji laikė prie lūpų gabalėlį duonos, drėgną ir sūrų nuo tylių ašarų, nė vieno kąsnelio negalėdama nuryti. Rūpestis graužė jos krūtinę. Kur jie ras pastogę, kur prisiglaus nuo šalčio ir vėjo, kur sušildys savo vaikų kojeles? ... Ji tik dabar suprato, kaip baisu ir tamsu, kai kojos neliečia savo gimtosios žemės, kai akys nebemato savo gimtosios padangės... Jos širdis pasidarė jautri ir baili, kaip žvėrelis, išėjusio iš savo namų, kurį ir lapo šnabždesys gąsdina.

— Žinai, mama, — tarė Būblys pakildamas, — kai nejaučiu po kojom savo žemės, tai, atrodo, niekam aš nereikalingas, neturiu jokios teisės ir laisvės. Va, kaip anas lapelis, kurį vėjas mėtė ten, kur nori...

— Atspėjai ir mano mintis, — tarė Būblinė, keldama į vežimą vaikus. — Be namų kaip be širdies... Kur eini, ten šalta, kur žiūri, ten tamsu...

Vėl nuobodžiai riedėjo jų vežimas tolyn. Vaikai sėdėjo tylūs ir ramūs, neaiškiai suvokdami tą nelaimę, kuri slėgė jų tėvų širdis, užtemdydama jų akių žvilgsnį. Jie irgi pergyveno skausmą, tik visai kitaip, nesusivokdami gerai toje painiavoje, kuri atrodė jiems ne tokia baisi, nes jie gyveno tik šios dienos, šios valandos išpūdžiais. O kas bus toliau, jie negalvojo ir dėl to nesuprato to savo tėvų didelio rūpesčio, kas bus dar

šiandien ir rytoj, ir poryt, už savaites, už mėnesio ir net už metų.

Sėdėdami šalia motinos vežime, jie jautėsi drąsūs ir nieko nebijojo, nes jautė, kad už juos kovos, juos gins jų tėvai, jei pamėgintų kas nors juos skriausti. Jie drąsiai ir su džiaugsmu žiūrėjo dabar į artėjančio miesto namus, tikėdamiesi ką nors įdomaus pamatyti jų languose. Tuo tarpu motina ir tėvas žvelgė į kiekvieną pilnu nepasitikėjimo žvilgsniu, bijodami pasikėsینimo, kuris dar daugiau apsunkintų jų vaikų gyvenimą ir laimę, dėl kurios jie dabar kovojo ir vargo.

Jau buvo pravažiavę pirmuosius priemiesčio namelius, kai ant vidurio kelio, prie didelės daržinės, sustojo vyras ir iškėlė ranką, duodamas ženklą sustoti.

Motinos širdis, jausdama nelaimę, virpėjo ir plakė.

Būblys drebančiom rankom patempė vadžias. Nors jis nesuprato visų žodžių, ką jam sakė, bet jam visiškai buvo aišku, ko iš jo norėjo tas svetimas vyras, pastojęs jam kelią. Iš didžiosios daržinės, kuri stovėjo prie kelio, iškišo galvas keliolika tokių pat bedalių, kuriuos jau saugojo kitas vyras su šautuvu. Vaikai išsigandę prisiglaudę prie motinos, kai nepažįstamasis ėmė pykti ir niršti, kad tėvas dar delsė ir greit, paklusniai nelipo iš vižimo. Tėvas dar buvo pasiryžęs kovoti. Jo rūstus veidas grasinamai niaukėsi. Bet kai jis pamatė prie vežimo artėjančią ir antrą vyrą, su šautuvu rankose, jo veidas išbalė ir galva pamažu nusviro žemyn. Jis sunkiai, lyg keldamas akmeninę naštą, išlipo iš vežimo ir pažvelgė į motiną, abiem rankom apglėbusią vaikus.

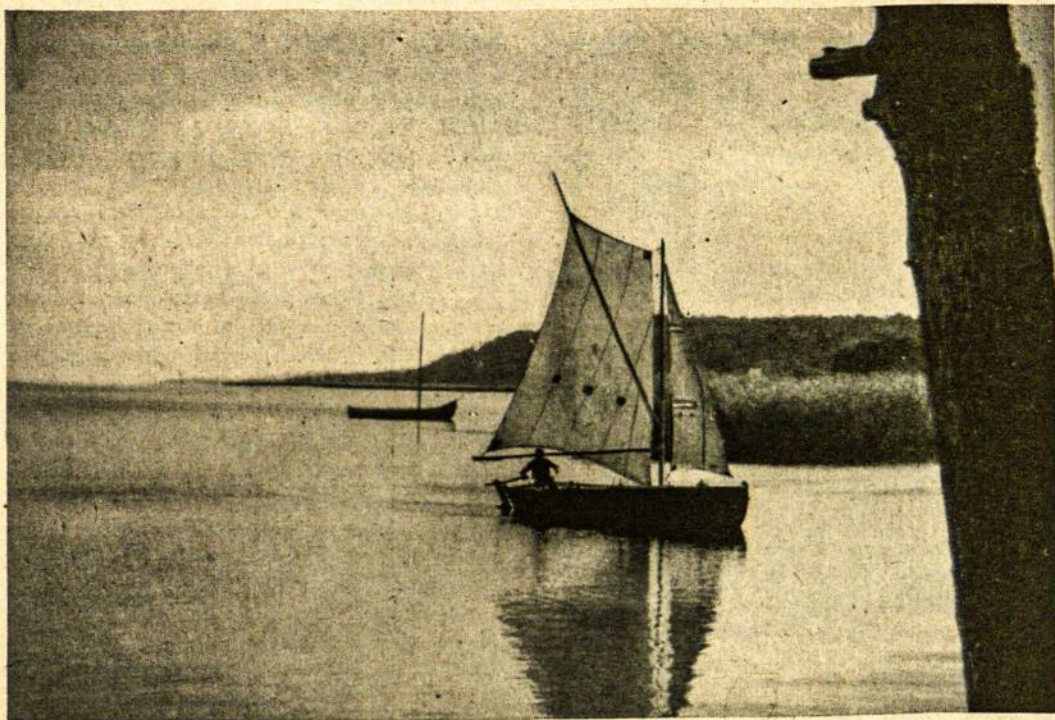
— Sudiev, — ištare tėvas virpančiom lūpom. — Gal neilgam... Pabėgsiu, surasiu jus..., — skubiai kalbėjo ramindamas, nuolat raginamas nepažįstamojo greičiau atsisveikinti.

Motina apsiptylė ašaromis, greit išsoko iš vežimo, glostė nepažįstamojo ranką, prašė pasigailėti, bet šis šaltai ir pikta ją atstūmė, kartodamas kažkokius žodžius, kurių išsigandę vaikai nesuprato. Tik kai tėvas juos atsisveikindamas pabučiavo, juodu abu pajuto jo drėgną veidą ir balsu pravirko šaukdami:

— Tėveli, tėveli...

Jie niekada nematė susigraudinusio savo tėvo, ir tas padarė jiems gilaus išpūdžio.

Gailus vaikų šauksmas sugraudino visus daržinėje esančius vyrus, tik ne tuos, kurie

Plotelis Kuršių marių ties Juodkrante

norėjo atimti iš jų tėvelį. Vienas iš tolo jiems šaukė:

— Neverkite, nieko tas nepadės ir nesugraudins akmenų... Mus taip pat suėmė, o moterims liepė važiuoti. Sako, neilgam. Savaitei, o gal dviem... Kol iškasime čia per aną, ana va, lauką apkasus. Paskui, sako, paleis, ir galėsime važiuoti... Kas juos žino, o gal ir nemeluoja... Sustokite netoli čia, kuriame nors kieme, ir palaukite. Ir mūsų vežimai apsistojo čia priemiestyje... Rytoj galite atlankyti ir valgyti atnešti. Leidžia...

Padrąsinta šitų žodžių, Būblienė atsisveikino su vyru. Pasuko į artimiausią kiemą, kur stovėjo dar toks vienas bedalis, kaip ir jos, vežimas.

Kaip mokėdama ji išprašė pernaktoti ir džiaugėsi, gavusi kirtelę tvarte.

Susiraukusi ir išdidi šeimininkė, leido vakare užėti ir į virtuvę užsivirinti vandens.

Apsiašarojusi saulė pasislėpė už didelio debesio, kuris savo juodais sparnais buvo apglobęs vakarų dangų. Paklojusi vaikams

guolį ant šiaudų pluošto, pataršyto ant žemės, Būbliene tarė:

— Būkite ramūs, kol grįšiu. Tu, Maryte, jau nemaža, — kreipėsi į dukterį, kurios akys buvo pilnos neramumo, — žiūrėk ir saugok broliuką. Aš tuojau... Tik išvirsiu vandens vakarienei, o gal ir karšto pienuko...

Vaikai nieko neatsakė, tik dar arčiau susiglaudė prie vienas kito. Motina išėjo. Nejauki artėjančio vakaro tyla apsiautė vaikus. Jie sėdėjo, bailiai dairydami aplink ir klausėsi kiekvieno šnabždesio. Stai ten kampe čėžėjo šiauduose pelytė. Ji buvo laiminga, galvojo vaikai, turėdama savo urvelį. Gal ji taip pat ruošė savo vaikams vakarienę, kaip ir jų mamytė, tik būdama daug laimingesnė, nes turėjo savo, nors ir vargingą kampelį... Turėjo gal ir tėvelį, kuris, galvojo apie ryt dieną, ką veiks, ką dirbs, kad jo šeimynėlė būtų soti ir laiminga...

O ką dabar veikia jų suimtas tėvelis? Ne, jis nemiega, susirūpinęs jų likumu. Jo geros

akys žiūri į tamsą ir galvoja apie juos. Jo širdis neramiai plaka...

Mergaitėi gailės suspaudė širdį, ir pauraudusios akys mirkčiojo.

— Klausyk, Maryte, — staiga prabilo broliukas, tą patį galvodamas, kaip ir jo sesutė, — kažin, ar jie mūsų tėvelį greit paleis? Ar jo neskriaus ir nebars?..

— Nežinau, — tyliai sušnabždėjo mergaitė ir tuo pat metu visa apsipylė ašarom. O gal iš tiesų jie jų tėvelį skriaus ir bars? Juk toki piktai buvo tie, kurie jį nusivedė. Taip žiauriai pastūmė! O gal ir muš? Mergaitėi, lyg žarija būtų dabar įkritus į krutinę, taip degė ir kaito jos širdis nuo tos minties. Ji rijo ašaras, kurios be paliovos tvino akyse ir veržėsi srovele įdubusiais veideliais prie lūpų kraščiukų. Mamytė išvirs ir arbatos, gal karštos pienučio, o tėvelis jo negaus...

Staiga mergaitė sujudėjo, jos akys sužibo, kaip žiburėliai, veideliai užkaito. Ašaros tuojau išdžiūvo. Nežinomas staigus karštis apėmė jos visą kūnelį. Jos veidas ir akys šviete laime, kurios jį negalėjo paslėpti. Ji visa ėmė drebėti iš džiugsmo, taip stipriai ją sukrėtė ta nauja, išganinga mintis, kuri dabar atėjo jai į galvą. Ji pašoko ant kojų ir ėmė bėginėti nerimdama vietoje. Juo toliau, juo labiau ši nauja mintis augo, brendo ir kristalizavosi joje, apimdama ir širdį, ir protą.

Nė valandėlės negaišdama, ji norėjo tuojau bėgti ir padaryti taip, kaip buvo nusprendusi.

— Jonuk, — sušuko ryžtingai, — kelkis ir bėkim. Tik skubink...

— Kur? — nesuprato berniukas ir žiūrėjo į sesutę išsigandusiom akim. — Kur, Maryte?..

— Kur?.. Argi tu nežinai? — ėmė pykti margaitė, nesuprasdama, kaip jis to dar nežinojo. — Pas tėvelį! Mes turime jį išvaduoti ir parsivesti namo. Argi tu nežinai tos pasakos, kurią tėvelis pasakojo, kaip mažas berniukas išgelbėjo užkeiktą karalaitę, narsiai kovodamas net su ugnimi spjaudančiu milžinu, kurį paklojo ant žemės kaip nykštuką? O tam tereikėjo tik drąsos. Arba lyg nežinai, kaip maža karalaitė su baltu ramunėlės žiedeliu, raganos naktį palikta viduje tamsaus miško, neišsiganando, o drąsiai ėjo, jieškodama kelio į savo namus? Ji ėjo atkakliai, vydoma šalin visas šmėklas ir miškinius, kurie norėjo ją paklaidinti, kad tik ji negalėtų parnešti savo sergančiam senam tėvui — karaliui — stebuklingo vaisto. O tas vaistas prikėlė iš ligos

patalo ne tik jį, bet iš stiklinio grabo ir jos mamytę, kuri vėl atsisėdo į aukso sostą, ant kelių pasisodindama ir savo drąsią dukrelę... Matai, Jonuk, kokių vaikų yra! Mes savo tėvelį taip pat turim išvaduoti. Tik tu skubink...

Berniukas nusitvėrė čia pat gulėjusią rykštę, paėmė sesutę už rankos ir, užmiršęs net vieną savo nukritusį batelį, išbėgo pro duris.

— Eime, eime... — kartojo jis. — Kai mamytė ateis, mes gal jau būsime sugrįžę su tėveliu. Taip, taip... Mes nieko neturime bijoti... Turime tėvelį išvaduoti.

Žvarblus rudens vėjas taršė jų plaukus. Stambūs lietaus lašai tiško ant jų veido ir prastų drabužėlių, lengvai juos permerkdami. Bet vaikai nejautė nei šalčio, nei lietaus. Jie atkakliai veržėsi į priekį per šlapią žemę, klampodami per purvyną tiesiai ten, kur stovėjo didžiulė daržinė.

Ant kelio jie valandėlę stabtelėjo, nesiryždami eiti tiesiai prie didelių durų, prie kurių anksčiau buvo matę stovintį vyrą su šautuvu. Tvirtai spausdami vienas kito rankutes, jie atsargiai artėjo prie daržinės visai iš kitos pusės.

Priėję vaikai prisiglaudė prie šaltos sienos, bailiai dairydami. Aplink buvo tuščia ir tylu. Rudens naktis tiesė savo tamsias rankas iš juodo debesuoto dangaus ir migdė iškankintą vargo žemę, supdama ją savo sapnų glėbįje.

— Tėveli, tėveli... — šaukė mergaitė, prispaudusi veidą prie sienos. — Tėveli, kur tu?..

Bet iš vidaus niekas neatsiliepė.

— Garsiau... Tėvelis negirdi, — pasakė Jonukas. — O gal jis kitame krašte?...

Vaikai pabėgėję pasieniu toliau ir vėl ėmė šaukti:

— Tėveli, tėveli!.. Kur tu? Ar negirdi? Tai mes čia... Atėjome tavęs išvaduoti. Mamytė verkia. Mes be tavęs vieni negalime likti svetimame krašte. Tėveli, tėveli! — vis garsiau šaukė jie, bėgiodami daržinės pasieniais, imdami nerimti, kad tėvas neatsiliepia.

— Ar tai jūs, vaikai! — pasigirdo staiga daržinės kampe sumišęs tėvo balsas už lentinės sienos. — Tai tu, Maryte, Jonuk! Tai kaip čia jūs... — nesuprato iš karto, kaip jie čia pateko.

— Taip, tėveli... Tai mes! — sušuko nudžiugę sykiu.

— Ar ir mamytė su jumis?

— Ne, mes vieni...

— Vieni! — nusigando tėvas, ir jo balsas sudrebėjo. — Tai kodėl vieni? Kas atsitiko?

— Mamytė verda vakarienę. Gal ir karšto pienučio, sakė, gaus. Mes atėjome tavęs išvaduoti. Tu turi grįžti su mumis. Tėveli, eik šen... Mes negalime vieni... Mes apsistojom čia netoli, antrame kieme, kur didelis sodas...

Jie nematė už sienos tėvo, kuris iš džiaugsmo bučiavo tą šaltą sieną. Už jos dabar stovėjo jo vaikai, kuriuos per lietų ir tamsą čia atvedė galinga ir stipri jų meilė. O kad jis būtų galėjęs, būtų sulaužęs dabar tą sieną, kuri jį skyrė nuo jų! Būtų krūvinom rankom sutraukęs tuos varžtus, kurie jį laikė atskirtą nuo jų! Bet tai buvo virš jo jėgų.

— Vaikučiai, — prabilo, valdydamas save, kaip, galima ramiau, — aš gal greit pareisiu. Gal rytoj, o gal poryt... O dabar... ar jūs rasite vieni kelia namo? Ar nepaklysite? Bijau, kad nesusaltumėte, mano mažyčiai...

— Ne, tėveli, — kalbėjo vaikai drąsiai. — Mes vieni neisime namo. Atėjome tavęs parsivesti...

— Maryte, — sušuko nudžiugęs Jonukas. — Žiūrėk — skylė! Tėveli, tėveli... Tik žiūrėk, duok ranką. Ar matai? Čia visai žemai, prie pat pamato...

Tėvas pasilenkė. Tikrai prie pamato buvo keturkampė skylė. Viltis pasiekti savuosius sužibėjo širdyje. Bet greit ji užgeso, dar labiau užtemdydama jo širdį. Ji buvo per maža.

— Tėveli, ar tu negali išlįsti? — paklausė nusiminusi Marytė. — Žiūrėk, o mano galvutė lenda. Ir pečiai. Tėveli, kur tu? — mergaitė įkišo galvą į daržinę.

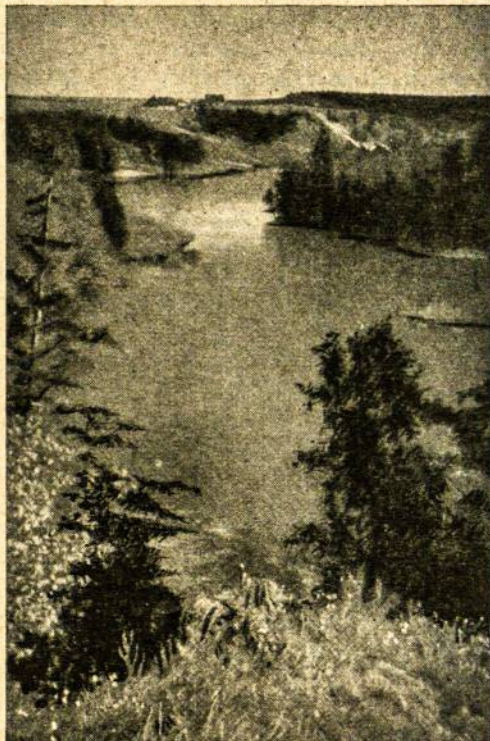
Tėvas ištraukė ją į vidų. Jonukas dar lengviau įlindo ir apkabino tėvo kaklą.

Vaikai buvo šlapi ir purvini, jų drabužėliai permirkę. Jie drebėjo nuo šalčio ir glaudėsi prie susirūpinusio tėvo, kuris juos supo ir klostė savo rūbais.

— O dabar eime, tėveli, — tarė Marytė. — Man jau šalta... Eime... Kaip nudžiugs mamytė! Tu nebijok, mes tave apginsime nuo sargybinio...

— Aš jam kai duosiu, tai tuojau atsiguls ant žemės, kaip tas milžinas... — sugniaužęs kumšteles, sušuko Jonukas, tempdamas tėvą už rankovės.

Tėvas sunkiais žingsniais artėjo prie durų, žinodamas, kad ant slenksčio pastos jam kelią svetimas žmogus su šautuvu. Bet jis vistic

Svyrių ežeras

ėjo, vedinas tos stiprios vaikų meilės, kuriai pasipriešinti dabar neturėjo jėgų. Jis ėjo, gerai žinodamas, kad čia, ant to slenksčio, tuojau įvyks sunkiausias atsiveikinimas.

Išgirdęs žingsnius, sargybinis pakilo nuo slenksčio ir rūščiai šuktelėjo. Vaikai išsigandę prisiglaudė prie tėvo. Bet jo artumas davė jiems drąsos ir narsumo. Jie nesustojo, bet, tempdami tėvą už abiejų rankų, artėjo prie pravirų durų.

Sužibo kišeninė sargybinio lemputė, ir skai-sti šviesa apšvietė pabėgėlius. Tėvas suspaudė savo drebančiom rankom šaltas vaikų rankutes ir stabtelėjo.

— Eime, tėveli. Eime... — šnabzdėjo Marytė ir tempė tėvą toliau, pasiryžusi tuoj pradėti kovą su nelygiu priešu.

— Eime... — vos girdimai ištare ir Jonukas, savo mažais piršteliais įsikabindamas stipriai, neatplėšiamai į tėvą.

Sargybinis valandėlę žiūrėjo į kūdikių veidus ir skausmo suspaustą tėvą, kurį už rankų vedė šlapi, purvini ir nuo šalčio drebėdami vaikai. Jis pradžioje norėjo tuojau pakelti

ranką su šautuvu, bet kažkokia nežinoma jėga ją staiga sulaiškė. Ji pasidarė tokia sunki ir nepakeliama, kad net pajudinti jos negalėjo. Norėjo išpėjamai ir rūščiai šuktelėti, bet jam lūpas suspaudė kažkokia nežinoma ranka, ir jis neištarė nė žodžio. Jo rūščios akys pamažu merkėsi, sekdamas nuo šlapių vaikų drabužių varvantį vandenį, kuris kaip dideli skausmo lašai krito ant žemės, sunkėsi ir gėrėsi į ją, jau permirkusią ir drėgną...

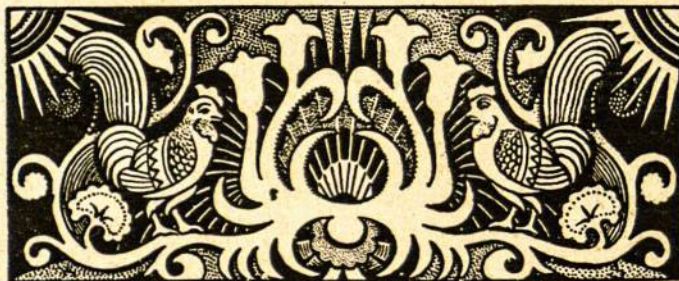
Daugumas suimtųjų, kurie žiūrėjo į vaikus, su atidžia stebėjo, kaip pasielgs sargybinis.

Su palengvėjimu širdyje atsiduso, kai tėvas, vedamas vaiką, ramiai perlipo slenkstį ir ėjo, lyg sapne, nejausdamas po kojomis žemės. Jam atrodė, kad jis nėjo, o plaukė, kad jį kažkas nešte nešė virš šitos purvinos žemės, kad jį kažkas kėlė aukštyr už tų juodu debesų, ten į saulę, kurios skaidri ir šviesi šilima užtvindė jam, rodėsi, visą krūtinę ir širdį. Jis staiga sustojo, paėmė abudu į glėbį ir, spausdamas prie plačios savo krūtinės, nubėgo tekinas per juodą naktį, pats sau kartodamas:

— Žinau... Žinau, kad virš visų žiaurių įstatymų, virš visų karo baisybių, virš benamio skausmo ir našlaičių nedalios yra dar kažkas aukštesnio ir didesnio. Tai — meilė...

Tikrai tai buvo meilė, tikroji meilė, kuri turi savo įstatymus ir žengia per visas kliūtis.

Po valandėlės, kai jie visi susiglaudę užmigo ant šiaudų pluoštelių svetimame tvarte, motina buvo užmiršusi ir karšta pieną, kuris aušo gėlėtame asotyje prie durų. Laimė, kuri čia atėjo į tą vargingą kampelį, buvo tokia spindinti ir didelė, kad jos būtų daug kas pavydėjęs. Bet tamsioje rudens naktyje jos niekas čia nematė, nesuvokė ir nesuprato, tik baltas angelas šypsojos ir žiūrėjo į motiną, kuri, sudėjusi rankas, ilgai viena tamsoje meldėsi. O kai jos nuvargusi galva nusviro prie savo kūdikių garbanotų galvelių, jis uždegė juos visus nuo pasaulio savo baltais sparnais, niekur nuo jų neatsitraukdamas, visą laiką norėdamas išsaugoti tą laimę, kurią vaikai buvo suradę savo skaisčia, didele meile.

KO TAIP ŪŽAUJA VĖJELIAI

PR. IMSRYS

Ko taip ūžauja vėjeliai,
ko girelė gaudžia?
Kas nešioja tėviškėlį
jųjų raudą graudžia?

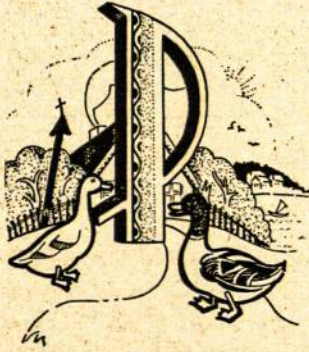
Ko darželiuose nuvyto,
nužydėjo gėlės?
Ko padangė apsiniaukė
mūsų tėviškėlės?

Ko broleliai, sesutėlės
skundžias, kai dainuoja,
o senieji tėvuželiai
verkia, aimanuoja?

Tai todėl ten skundžias, verkia,
ir girelė gaudžia,
kad mūs mielą tėviškėlę
svetimieji skaudžia...

KUR DINGO ANTELĖ?

A. GIEDRIUS

Parėjo iš kažin kur antis Švarškė ir susitiko antį Gaigę.

— Ar tu girdėjai naujieną? — sako ji Gaigei.

— Ne, negirdėjau. O kas atsitiko?

— Sako, varlės ežero dugne namus pasistačiusios.

— Tai kaip dabar bus?

— Prastai. Kai imsi jas gaudyti, sueis į namus, ir neprisigriebi. Sako, ir mažąsias žuvelas dar į tuos namus priimsiančios.

— Tai visai prastai. Bet kas tau sakė?

— Gaidys. O jis ne visada meluoja.

— Eiva dar kartą pas gaidį.

— Eiva.

Antys nukrypavo pas gaidį ir sako:

— Ar teisybė, kad varlės ežero dugne namus pasistatė?

— Tai kaip gi ne? Man sakė kalakutas, o jis ne visada meluoja.

— Kaip tu manai, gaideli, ar prastai dabar bus?

— Man ir mano vištoms nedidelis nuostolis, — atsakė gaidys. — Bet jums — nelabai kas.

— Ir aš sakau, kad ne kas, — pritarė Gaigė. — O dar, sako, ir mažąsias žuvelas į tuos namus priimsiančios.

— Ir aš taip esu girdėjęs, — patvirtino gaidys.

— Dar turiva nueiti pas kalakutą, — susirūpinus tarė Gaigė.

— Būtinai nueikita, — pritarė gaidys.

Juodvi nukrypavo pas kalakutą ir rado jį labai pasipūtusį. Atsargiai pasisveikino ir paklausė:

— Ar teisybė, kad varlės ežero dugne namus pasistatė?

Kalakutas ilgai tylėjo, ir atrodė, kad smarkiai galvoja. Antys dabar labai tikėjos, kad jis tikriausią teisybę pasakys. O kalakutas taip prabilo:

— Esu ir aš girdėjęs apie tuos namus ežero dugne. Man sakė katinas, o jis ne visada meluoja.

— Katinas? — sušvarkštė antys. — Juk tai — melagis ir viliūgas!

— Aš sakau, ką esu girdėjęs, — tarė kalakutas, dar labiau pasipūtė ir tylėjo.

Antys nedrįso daugiau jo kalbinti.

Dabar eina juodvi jieškoti katino. Susitinka žvirblį. Stabtelėjo ir paklausė:

— Ar nematei katino?

— Kad jį vanagas nusineštų, tą nenaudėlių! — nusisukeikė žvirblis.

— Mudviem labai jo reikia.

— Nenoriu apie jį girdėti! — spiegė žvirblis.

— Būk kaimyniškas ir gražiai su mudviem pakalbėk, — prašė antelės.

— Gerai. Kalbėkim. Bet kam judviem reikia to smailanagio?

— Jis žino didelę naujieną. Sako, varlės ežero dugne namus pasistačiusios.

— Man rodos, tai visai paikas išgalvojimas, — tarė žvirblis. — Juk katinas didžiausias melagis ir viliūgas.

— Ir mudvi taip manėva. Bet kalakutas patarė...

Žvirblis stryktelėjo arčiau prie ančių ir patylomis pasakė:

— Kad kalakutas tiek galvoje turėtų proto, kiek išpūstose plunksnose oro... O judvi, jei norita ką gero sužinoti, tai palaukita, kol atlėks varna. Ta ką pasakys, tai pasakys. Arba šarka...

Antys tikrai sparnais numojo.

— Šarka — patarška, su ja nesusikalbėsi. O varna ne vieną kartą yra mus išgąsdinusi. Ji puikiai moka pavaidinti vanagą, o tai maži juokai.

— Žinoma, — sutiko žvirblis. — Bet aš nežinau, kas tikresnių žinių turėtų apie tuos namus, jeigu ne ji.

— Vistiek pajieškosiva dar katino, — tarė antys ir nukrypavo toliau.

Katiną 'juodvi rado po obelia išsitiesusį prieš saulę. Atrodė, kad jis miega, ir antys nenorėjo jo budinti, kad nesupyktų. Bet po valandėlės katinas ir pats pakėlė galvą ir plačiai nusižiovavo.

— Tai gerai, kad pasibudai! — tarė Švarškė su Gaige.

— O judvi manėta, kad aš taip ir neįjuntų, kaip judvi prisiartinata, — pasakė katinas.

— Manėva. Bet tu jautrus padaras.

— O ko norėjota iš manęs?

— Svarbus reikalas. Ar teisybė, kad varlės ežero dugne namus pasistatė?

— Pats nemačiau. Man sakė šuo. O jis — nemeluoja.

Antys vėl tiktai žvilgt, žvilgt į viena kitą. Ir dar žiūri į katiną. Jau jeigu jis taip sako apie šunį, tai galima tikėti.

— Dėkui už gerą žodį, — tarė juodvi ir nuėjo pas šunį.

Šuo gulėjo savo ląstoje ir snūduriavo. Kai antys prisiartinavo prie jo per šešias katino uodegas toumo, šuo pakėlė galvą ir pasižiūrėjo į antys.

— Tai gerai, kad radova namie ir dar pasibudusi! — apsidžiaugė antys.

— O kas yra? — paklausė šuo.

— Ar teisybė, kad varlės ežero dugne namus pasistatė?

— Nežinau, — atsakė šuo.

— Kaip gi tu nežinai? Katinas sakė, kad iš tavęs girdėjęs.

— Katinas teisybę sakė, — tarė šuo. — Bet aš girdėjau iš ūdros, o ji ar teisybę sakė, nežinau — pats į ežero dugną nenėriau.

Antys žvilgt, žvilgt į viena kitą.

— Kaip mudvi dabar patikrinsiva? — sako juodvi šuniui.

— O kaip? Nueikita į paežerę pas ūdrą ir pasiklauskita.

— Ar tu mažas esi? — suriko antys. — Kur mudvi eisiva pas ūdrą! Argi tu nežinai, kad ūdra žuvis ēda? Kas gali pasakyti, kad ji ir mudviem sprando nenusuks?

— Jeigu jau taip nepasitikita, — tarė šuo, — tai galėčiau judvi palydėti. Bet ar tikėsita ir ūdra? Ar ji taip pat negali pameluoti?

— O kaip tu manai apie varną? — klausė antys. — Žvirblis sakė, kad varna čia tikriausiai teisybę galėtų pasakyti.

— Pasiklauskita varnos. Bet iš kur jau varna tą tikriausią teisybę galėtų žinoti?

Antelės taip ir susmeigė akis į šunį. Iš tikro jis protingas padaras. Argi varna plaukioja po vandenį? Ar nardo, kaip ūdra? Ar gali ji pasakyti, kas dedas vandenyje, juo labiau — po vandeniu?

— Bet ką dabar mudviem daryti? — klausia juodvi.

— Geriausia — tai pačioms pasitikrinti, — patarė šuo. — Geras akis turit, plaukiot mokat — panerkit ir apžiūrėkit.

— Tikrai niekas geriau nepatars, — nusprendė Švarškė su Gaige, padėkojo šuniui ir nuėjo.

Juodvi nukrypavo į kūdrą, kur buvo visos būrys ančių, ir jau nuo kranto suriko:

— Klausykitės šen! Naujiena! Varlės ežero dugne namus pasistatė. Jos ten priims ir mažąsias žuveles. Kai visos pasislėps tuose namuose, tai mums visai nieko neliks.

Išgirdusios tokią žinią, visos kad pagaus šaukti, kad pagaus rėkti! Visas kiemas plyšo.

— O gal dar neteisybė? — pagaliau tarė gaigalas.

— Gal ir neteisybė, — atsakė Gaigė. — Dėl to mudvi ir pasiklausėva...

Ir juodvi plačiai nupasakojo visoms, kur buvo ėjusios ir ką girdėjusios.

— Geriausiai patarė šuo, — pabaigė juodvi. — Jo patarimo paklausykim ir eikim pačios į ežerą teisybės patirti.

Ir visas būrys ančių švarkšdamos išlipo iš kūdros ir patraukė per lauką į ežerą.

Graži buvo diena, saulė žeme raičiojos, o vėjas nė klevo lapelio nejudino. Ežeras taip ir blizgėjo iš tolo, kaip karališkas veidrodis.

— Tai puikumas! — tarė viena jauna antelė. — O ir karšta šiandien. Aš pirmutinė šoksiu į ežerą ir nersiu jieškoti tų paslaptinių rūmų.

— Mes visos nersim! — krykštė ir kitos jaunos antelės.

Jos pasileidė nuo ežero kranto ir krykštadamos pradėjo nardyti.

Bet kodėl taip ilgai neiškyla Blizgė, jaunoji Blizgutė? Kitos jau kelintą kartą paneria, o ji nepasirodo!

— Ji, tur būt, rado varlių namus ir įėjo į vidų, — spėjo viena antelė.

— Greičiausiai taip ir yra, — pritarė kitos.

— Gal būt, — tarė viena senė antis. — Bet mes nė viena nematėm tų namų.

— Gal mes taip giliai nepanėrėm? — pasakė gaigalas.

— Kažin? — suabejojo senė antis. — Aš bijau, kad Blizgei nelaimė būtų neatsitikus.

Nuo tų žodžių visos antys atvėso, lyg staiga būtų pasinėrusios į šaltiniuotą vandenį. Dabar jos tylėjo, suplaukusios į vieną kupetą, ir žiūrėjo į viena kitą.

O Blizgutės nėra. Nepasirodo, ir gana. Visų jauniausioji, visų gražiausioji ir visų mikliausioji antelė...

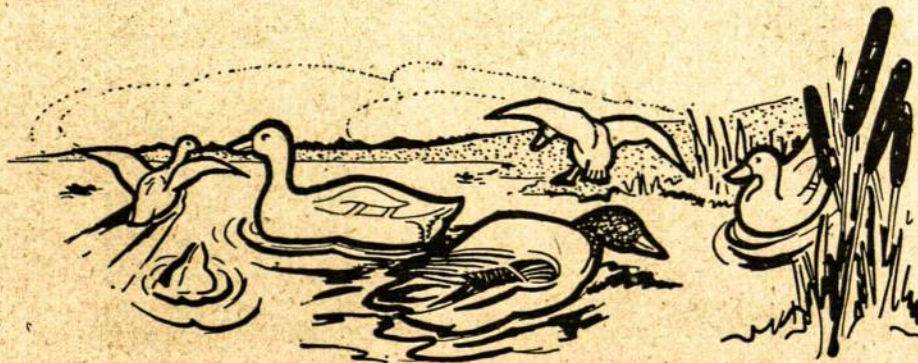
Ir nepasirodė daugiau. Antys ir krykštė, ir rėkė, ir dar sykį po vandeniu nėrė — antelės jieškojo. Bet veltui! Dingo ir dingo, ir niekas jos daugiau nematė.

Žmonės kalbėjo, kad jai baisi nelaimė galėjus atsitikti. Ežero dugne esą ilgų žolių susiraižgiusių. Kai antelė į tas žoles išpainiojus, tai ir negalėjus daugiau iškilti.

Bet kitos antys tokiu aiškinimu netikėjo, ypač jaunosios antelės. Joms maloniau buvo girdėti, kad ežero dugne esą puikūs rūmai, ir kad Blizgutė ten apsibuvus.

Tik kodėl ji nesugrįžta kitoms pasakyti? Kodėl žinios neduoda? Ar neišleidžia? ...

Taip ir lig šiai dienai nežino antys, kur yra antelė Blizgutė. Jos dabar dažnai po ežerą nardo, po gilų vandenį dairo, — bene tuos rūmus pamatysiančios, bene dingusią antelę rasiančios.

DU VIŠTYČIAI

A. GIEDRIUS

— Vaikai, neikit per toli nuo savo būrio! — šaukė višta.
O du vištyčiai susimerkė ir pabėgo.

— Eiva, — sako, — toliau — daugiau vabaliukų rasiva.
Višta nė nesumatė, kaip juodu pasislėpė — tokie dar mažyčiai, kaip kamuoliukai.

Juodu eina, eina lesinėdami, tarp savęs čiauškėdami, tiktai žiūri — priešais baisiausias vabalas!

— Čirrr! — suriko vištyčiai ir persigandę ėmė bėgti.

— Mama, mama! Gelbėk! — šaukė juodu.

— Kas pasidarė — sušuko višta ir ėmė bėgti priešais.

— Vabalas, vabalas! — šaukė vištyčiai.

— Reikėjo lesti! — tarė višta.

— Ne, ne! — šaukė išsigandę vištyčiai. — Labai didelis ir baisus. Jis norėjo mudu sužnaibyti.

Višta pakraipė galva ir tarė:

— Gera, vaikai, kad tiktai — vabalas. O jeigu ten būtų buvusi žiurkė?..

Vištyčiai dar kartą sudrebėjo ir ėmė bėgti tolyn nuo tos vietos.

KĄ, MOČIUTE, PADAREI?

LIETUVIŲ DAINA

Ką, močiute, padarei,
ką, senoji, padarei?
Kam išleidai manė jauną
už girtuoklio bernelio?

Jis pragėrė namelius
ir nuo lauko rugelius,
jis pragers ir mano jaunos
nuo rankelių žiedelius.

Uztrauksme naują giesmę, broliai, kurią jaunimas tesupras! — Dail. Z. Kolbos piešinys

NĖ DIDELI VYRAI JŲ NELENKĖ

LEKUTIS

Anas mūsų susitikimas su girinku mums vis dėlto darė nemalonius. Iš pradžios dar lyg ir nieko, bet paskui vis labiau ir labiau gulė ant širdies.

— Ar neteisybė? — sakė Arvydas. — Mes pasirodėm, kad visai nieko neišmanom: nežinom nė to, kad riešutauti reikia leidimo!

— Žinoma, — pritarėva mudu su Gintuku. — Kiekviena moteris žino, kad, į girią einant kokios nors naudos, reikia leidimo, o mes...

Valandėlę visi tylėjom susirūpinę. Paskui Arvydas vėl sako:

— Eime dar kartą. Kas, kad riešutai jau bus nuskinti! Bet mes dabar išsiimsim leidimus!

— Puiku, — sakova mudu su Gintuku. — Turim išsiimti leidimus. O ir riešutų dar rasim. Negi visus lig paskutinio jau bus ir nurinkę! Eime.

Kitą dieną, o tai jau buvo rugsėjo mėnesio 12, apie 9 val. mes nuėjom pas girininką.

— Ką gi sakysit, jaunuoliai? — paklausė girininkas.

— Atėjom leidimo riešutauti, — sako Arvydas.

— Gerai.

Paėmė ir išrašė mums tris leidimus. Ir visai neužsiminė apie tą aną riešutavimą. Lyg, rodos, nieko nebūtų buvę. Puikus žmogus, tas girininkas! Dėl to mes smagūs paėmėm raštelius, užsimokėjom po pusę lito, ir viskas. Visai nebrangus daiktas ir nepainus gavimas. Ar būtų dėl ko slapstyti?

Išėjom iš girininko raštinės ir einam tiesiai į šilę. Pasukom dabar į kitą Mituvos šlaitą. Bet pirm to perėjom dar kraštą lygumos, kur taip pat buvo dar šiek tiek riešutų. Ir voverėlių matėm.

— Gerai, — tarė Arvydas. — Kai voverėlės dar po lazdynus šokinėja, tai šio to yra. Eisim lenktyti su jomis.

— O aš norėčiau rasti jų lizdą, — sako Gintukas. — Tai įsisukčiau į voverėlės sandėlį!

— Negerai, — sokova mudu jam. — Ar tu nebūtum panašus į vagį?

O Gintukas nė nemirkčioja.

— Dabar dar ne žiema, — sako jis. — Voverėlė ir vėl prisineštų. Jai lengviau susirasti riešutų, o kito darbo neturi.

— Kas eina į svetimą sandėlį, tas vistiek

vagis, ar šiokiu, ar tokiu laiku, — sakova mudu jam.

— Ne, — sako Gintukas ir kreipiasi tiesiai į mane: — Pasakyk tu man, Lekuti, ar tavo tėvas vagis, jei ima iš bičių medų? Ir tave patį dar valgydina!

Mudu sustojova su Arvydu ir žiūriva į jį. O jis spigina man:

— Na, pasakyk, Lekuti?..

Aš nežinojau, ką jam atsakyti. Mudu su Arvydu abudu jam aiškinova, kaip išmanėva, bet jis nenorėjo mudviem tikėti. Paskui klausiau savo tėtės. Mano tėtis laikė daug bičių, ir aš labai mėgau medų...

Bet dabar ir jūs pagalvokit, skaitytojai, ką aš turėjau atsakyti Gintukui. Arba kaip jūs atsakytumėt? Geriausiai — kaip jūs jam atsakytumėt apie tą voverėlės sandėlio iškraustymą?

Pasikalbėję mes riešutavom toliau, lenktyniaudami su voverėlėmis. Tik tai mes negalėjome taip palaipioti, kaip jos.

Priėjom Mituvos pakrantę. Visur lazdynai buvo išlankstyti ir apskinti. O vis dėlto dar ir mums buvo likę. Štai prie pat vandens lazdynas dar beveik nė nejudintas. Bemiel pažiūrėti. Mes susilipam ir skinam. Tik ne visos lazdos tokios, kad į jas įliptum. O viršūnėse riešutų — kaip apynių.

— Nieko nebus, — sakova mudu su Arvydu: — reikės lenktis.

Jis įsilipo į vieną pirmutinį ir pasileido žemyn. Tik tai — ajajai! Lazda ne į krantą nulinko, kur jis norėjo, o į vandenį!

— Arvydai! Arvydai! — šaukiava mudu su Gintuku. — Laikykis, nepasileisk! Čia labai gilul!

Arvydas laikos, bet tyli, kaip žemė, ir tik žiūri, kaip jis artinas prie vandens. Jau kojos vandeny; jau ligi kelių, jau lig juostos...

Gintukas pravirko, ir mudu vienu akies mirksniu išlipova iš lazdyno.

O Arvydas paniro lig juostos ir sustojo. Mat, vandeny žmogus palengvėja, tai ir jis nepalenkė daugiau lazdyno.

Mudu su Gintuku sustojova ant kranto, bet nieko jam negalėjo padėti, nes krantas labai status, o Arvydas per toli pasiekti.

Apsižiūrėjęs ir susivokęs, Arvydas sako:

— Nebijokita: juk aš moku plaukti. Bet ir to nereiks: išlipsiu.

Ir jis rankomis ėmė eiti lazda artyn prie kranto. Pamaži kabinos, kabinos, o lazda linko atgal.

Mudu su Gintuku bijojova, kad Arvydai nepasmilkų rankos. Bet jis jau iškilo virš

kranto ir nušoko žemėn. Mudu lengviai atsidusova, o Arvydas net pasiraizė.

Paskui mes susėdom ant kranto ir ilgai dar žiūrėjom į tuos lazdynus.

Ir supratom dabar, kodėl jie lig šiol liko nenuskinti. Nedrįso jūlenkti nė dideli vyrai. Bet voveraitės jų nepaliks. Tai didžiausioji jų dalis.

Ar, bėreli, tu matai, kur mūs kraštas, mūs namai?

ŽASINAS ŽASINAITIS

JURGIS JANKUS

Buvo užgavėnės. Mama visako privirė, prikepė, kad iš sykio prisivalgytumėm ir nieko nebenorėtumėm, kol ateis Velykos.

Apie pietus užgriuvo į trobą būrys čigonų. Čigonės siūlėsi pabursiančios, kortas išdėsiančios, čigoniukai į visus kampus nosis kėišiojo, o senis čigonas, su makaru per aula sukirsdamas, pradėjo šokti.

Pašokęs priėjo prie tėvelio, nusilenkė ir ėmė pašakoti:

— Ar pažinai, ponuli, Žasina Žasinaitį? Tą, kur gyvena šlyno kalne, mūro pily? Jeigu kada norėsi jį aplankyti, nebėvark. Tenai jo jau nebėra. Pily jam pasidarė per karšta ir jis persikraustė į Krepšiškius. Dabar jo tamsta tenai jieškok.

Tėvas norėjo kaip galint greičiau įkyraus čigono atsikratyti.

— Eik tu sau nuo mano vargšės galvos, — sakė. — Nei aš jokio Žasinaičio pažinau, nei man jo reikia.

— Nepažinai, ką padarysi, — patraukė pečiais čigonas. — Aš, matyt, būsiu apsirikęs.

Susirinko savo šeimyną ir išėjo pro duris, o mes dar ilgai juokėmės, prisimindami, kaip senas čigonas šoko.

Atėjo pietūs. Tėvelis atsisėdo gale stalo ir tarė:

— Na, mamyte, mačiau rytą į krosnį žasele kimšai. Pažiūrėk, gal jau bus paskrudusi.

Motina atsidarė krosnį, o mes vaikai sustojom pusračiu.

Bet motina tik pažiūrėjo, aiktelėjo ir suplojo rankomis per šonus. Žasies kaip nebūta!

Ir tik tada tesupratom apie kokį Žasinaitį čigonas pasakojo.

RUGYS IR DIRSĖ

A. GIEDRIUS

Į rūpestingai įgyventą sklypą lauko
geriausius ūkininkas, rodosi, rugius pasėjo,
o kai birželio mėnesį pasižiūrėjo,
tai žmogus parugėj net kaktą rauko:
jo rugiuose besą ir dirsių!

Jis pabraukė su sauja po kelis sykius
per dirses ir rugius
ir sako: „Su nenaudėliais aš apsidirbsiu!“

Kai žmogus vėl sau nuskubėjo
gyvai sukrutus, dirse prakalbėjo:
„Aha, rugy
puiky!“

Kaip koks bajoras, tu stypsai ūsuotas,
o pats — tiktai šiurkštus akuotas.
Matei, kaip ūkininkas kaktą raukė,
kai per tavo, akuočiau, braukė.

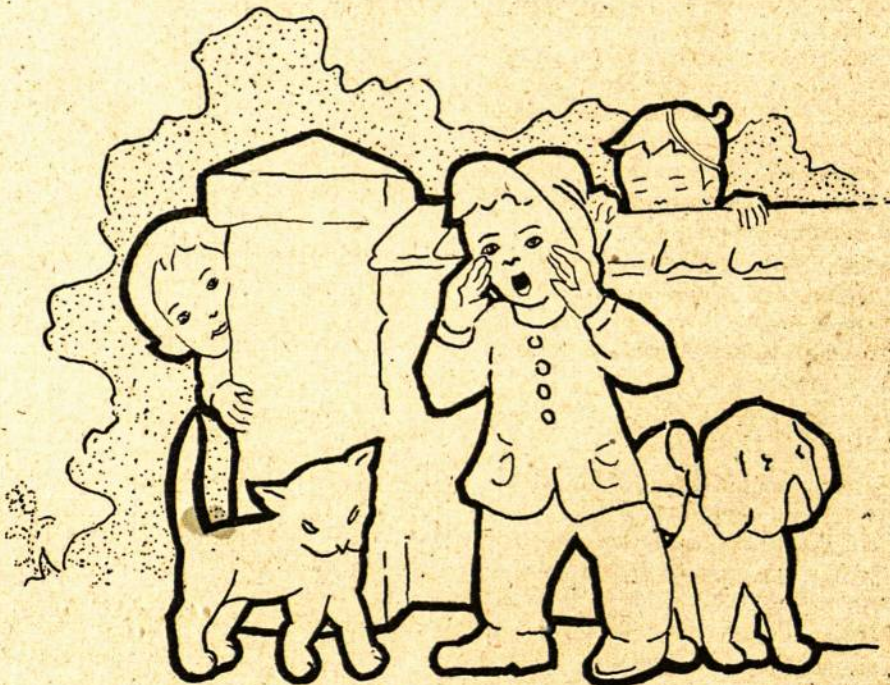
O glostydamas jau mane
ir švelnią mano varpą jausdamas delne,
man pirmenybę pripažino,
tau smarkiai pagrasino.“
Taip dirse sakė, o rugys ramus tylėjo.

Ir pasitaikė žvirblis. Jis girdėjo,
ką kas kalbėjo,
ir tarė dirsei: „Nesigirk,
pirmiau teisybę dar patirk.
Sulaukęs vieno liepos rytmečio gražaus,
tas žmogus rugį ir tavo nupjaus.
Paskui džiovins. Kai grūdas birs,
suveš į kluoną, kuls ir skirs.“

Iškultus grūdus su pelais
per arba leis,
ir taip kiekvienas sau išeis:
per pryšakį — grūdai rinktiniai,
po apačia ir per ausis — kiauliniai,
per užpakalį lėks pelai
ir dar visoki ten galai.

Štai ir žinok dabar: tur dirse,
po apačia išbirsi
ir kiaulei teksi. O rugys
per pryšakį išbirs.

Jį žmonės valgys, valgydami girs
ir apie jį gražius žodžius sakys.“

Uhū!... — Dail. Z. Kolbos piešinys

LINKSMASIS DAMNIKUTIS

Žemačiai

Pavasarij žemaitis su sūnum stovėjo ant tilto
ir žiūrėjo, kaip ledai eina.

Tėvas rūkė ilgą pypkę. Sūnus ir sako:

— Tėt, tėt, pypkės neišmesk.

Tėvas suriko:

— Ne!

O pypkę lept ir nukrito ant jėdo.

Lotyniška kalba

Ketvirtos klasė gimnazistas, parvažiavęs
atostogų pas tėvus, dedasi užmiršęs lietu-
viškai kalbėti.

— Pater mens, daryk duris — parvažiavo
studenturis.

O pamatęs antį, klausia:

— Kas tai yra per paukštatum, kad snapa-
tum kaip lopatum?

— Giantis, vaikell — atsako motina.

— Aa, antatum, antatum.

Atėjo mėslovežis. Tėvas ir sako:

— Ei, sūnatum, imk šakatum į rankatum,
vežk mėsłatum į laukatum.

Daina apie uodą

Tir, tir, tir palangėj uodas
dreba ir dejuoja vis.
Skauda galvą, skauda kojas —
neužmiega per naktis.

Zi-zi-zi, nuleidęs galvą,
gūrinėja nėramus.
Ū-ti-ti, nušalo, kosi,
vos pakrutina sparnus.

Nežinia, sloga ar gripas
nusitvėrė jį trumpai.
Surėmė krūtinę, šonus
dygulių keli šimtai.

Karščio trisdešimt devynis
vakare turėjo jis.
Vien tik griaučiai jo beliko...
Zi-zi-zi — dejuoja vis.

Susirūpino kaimynai —
blakė, voras ir svirplys.
Kokio vaisto uodui reikia —
suka galvas visi trys.

„Į ligoninę guldykim!“
tarė voras iš kertės.
„Operaciją darykim —
tai tikriausiai jam padės.“

Blakė siena vaikštinėjo,
voro klausėsi kalbos.
„Taurės, mano mieli ponai,
pirmas vaistas nuo slogos.“

Ir svirplys, arčiau prišokęs,
klausia uodą: „Kaip laikais?
E, matau, blogai, vyruči!
Čyr, čyr, čyr, perdaug trankais.“

Čyr, čyr, čyr, daugiau ramybės!..
Šiltą rūbą ar turi?
O tu, vore kabarkoji,
ko kampe staipais, žiūri?

Bėkim, uodą su neštuvais
prie ugnies nuneškim tuoj.
Kai pakaitysim jam šonus,
sveikas vėl lakios rytoj.“

Voras galvą palingavo
ir pasakė: „Nieks nebus!
Uodą savo patarimais
nuvarysit į kapus.“

Atvirai pasikalbėkim,
pasitarkim kaip draugai.“
Ir voratinkliu į priekį
kabar, kabar, kabarai.

„Įsitikinsit tuoj patys...
Ilgai nēr čia ko svyruoti!
Kol dar žiba uodui akys,
turin gelbėt, operuot.“

Būkim vyrai, po šimts pypkių,
susitarkim vieną kart!“
Blakė sako: „Pats tikrasis!
Tik žiūri greičiau pakart!“

Zi-zi-zi, pašoko uodas,
pasitraukė nuošaliau,
tarė: „Ačiū, gerbiemieji:
man dabar šiek tiek geriau.

Citite! Jūs apie mane
daug nesukite galvos:
mes draugai nebuvom niekad
ir nebūsime niekad.

O be to, ir patys žinot,
aš nemėgstu daug kalbėt.
Ir kalboms juk reikia saiko —
gali dantys išbyrėt.

Susirinkę čia pasakėt,
ką turėjot ant širdies.
Snaudulys vėl mane ima,
tad sudieu, ramios nakties!”

Pr. Imsrys

AR ŽINAI?

Reti paukščiai. Amerikoje, Floridos provincijoje, yra keletas labai retų paukščių.

Flamingo labai didelis paukštis, ilgu snapu ir dar ilgesniu kaklu, o jau kojos — tai kaip kūjokai. Jis retai kada skraido, o, braidydamas po vandenį, savo ilgu snapu maistą graibo iš dugno. Flamingo paukščiai lizdus suka iš purvo pakraštyje vandens, ir patelės deda tik po vieną kiaušinį. Peri 34 dienas patelė ir patinas pamainomis.

Mažiausia žąsis. Toje pačioje Floridoje yra ir mažiausia visoje žemėje žąsis — mūsiškio balandžio didumo.

Paukštis zuikio kailliu. Čia yra ir toks paukštis, kurs, vietoj plunksnų, turi zuikio kailį.

Ir dar kas yra:

antis, kuri lizdą krauja ir ančiukus peri medyje;

višta, kuri deda mėlynus kiaušinius;

paukštis tigras, taip pramintas už savo baisų plėšrumą.

O koks Lietuvoje didžiausias paukštis? Gandras ir gervė. Ar neprimena juodu aukščiau minėtąjį flamingo? Abudu taip pat ilgakojai ir ilgasnapijai, ir maisto dažnai balose, jieškos, graibydami jo iš vandens.

O koks mažiausias Lietuvoje paukštelis? To nesakysiu — patys pagalvokit. Tiktai priminsiu, kad jis, anot pasakos, paukščių karaliū norėjęs kitąsyk pasidaryti.

KAS GIRDĖTI ČIA IR KITUR

Lietuvos audėja stovykloje. Dabar ir mažos mergaitės nori pasipuoti tautiškais drabužiais, kaip senovėje kad yra dėvėjusios Lietuvoje visos moters. Tik tų drabužių čia sunku gauti arba visai neįmanoma. Gerai, kas turi iš Lietuvos atsivežusios! Bet tokių nedaug. Tačiau lietuvės ir čia susiranda, ką daryti. Kai kas išsisiuvinėja sau tautiškus drabužius, bet tai labai ilgas ir sunkus darbas. O štai Scheinfeldo stovykloje Ona Aleknavičienė audžia tautiškus drabužius. Ši Lietuvos audėja gražiai išaudžia ir turi didelį pasisekimą.

Antroji pabaltiečių sporto šventė buvo Augsburgėje rugsėjo mėn. 20, 21 ir 22 d. Čia buvo krepšinio varžybos, kurias laimėjo lietuviai. Vyrų tinklinio varžybas laimėjo latviai, moterų — estės. Bokso varžybas laimėjo lietuviai. Vyrų (100 metrų) bėgimo lenktynėse lietuviai laimėjo 4 pirmąsias vietas ir penktąją teko dalintis pusiau su latviais. Latviai laimėjo 8 pirmąsias vietas ir estai 4 pirmąsias vietas. Skaitant taškais, latviai gavo

146, estai 118 ir lietuviai 111 taškų. Buvo dar čia ir kitokių varžybų.

Nuo bombardavimų yra žuvę daug žmonių. Ištirta, kad per praėjusį karą tikrai vienoje Vokietijoje nuo bombardavimų yra žuvę apie 350 000 civilių vokiečių gyventojų. Keletas pavyzdžių miestais: Hamburge 48 000, Berlyne 35 000, Dresdene 12 000.

UNNRA gėrybės. Iš UNNRA-os ir mes gauname gėrybių. Daugiausia jų yra gavusi Jugoslavija — už 315 778 000 dolerių, antroje vietoje — Lenkija, trečioje — Graikija.

Kiek daug atvyksta naujų DP. Per rugsėjo mėnesį į amerikiečių zoną yra atvykę 44 000 DP, o išvykę tik 9100. Dabar amerikiečių zonoje yra 547.500 DP.

Nepaprasta kelionė. Nepaprastą kelionę ruošia amerikiečiai iš Havajų salų į Kairą (Egiptę) be sustojimo. Lėktuvas pasiims 13 000 galionų benzino. Visas krovinys svers 147 000 svarų. Lėktuvas skris per šiaurės ašigalį. Nužiūrėkite tą kelią žemėlapyje. Tai bent kelionėlė!

UŽDAVINIAI IR PRAMOGOS

MĮSLĖS

41. Kad atsikeltų, dangų paremtų; kad prašnekėtų, daug pasakytų; kad rankas turėtų, vagį pagautų.

42. Statinė dejuoja, bajorai geria.

43. Šakė dvinagė, ant tos šakės avilys, ant to avilio kamuolys, ant to kamuolio giria.

44. Atsigulė t, atsigulė p, atbėgo v, atsikėlė p, žiūri-nėra t.

45. Už žemę juodenis, už sniegą baltesnis, už slenkstį mažesnis, už stogą aukštesnis.

46. Kol jauna buvau, gražiai žydėjau, kai pasenau, akis įgijau, per tas akis pati išlindau.

Atsakymai. 36. Varpas. 37. Kunigas. 38. Šaudyklė. 39. Slenkstis. 40. Žmogus (kūdikis, jaunas, senas).

Degtukų raštas

Atsakymas. Nr. 7.

MAIKONIS

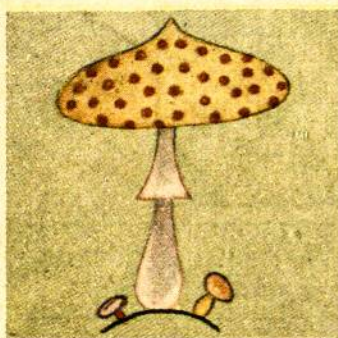
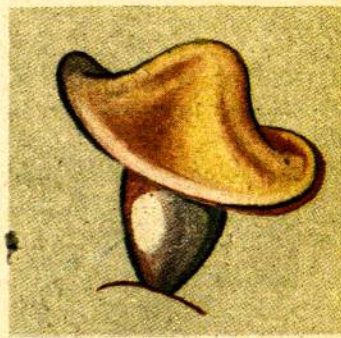
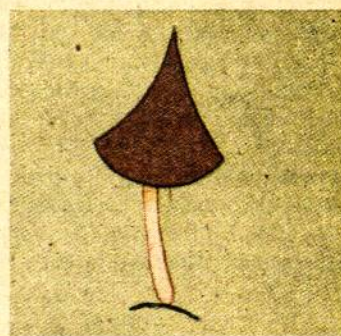
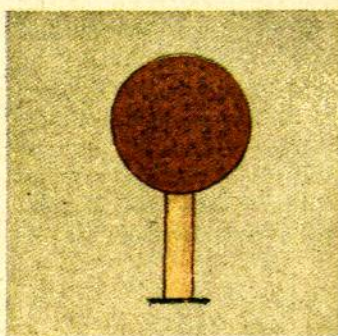
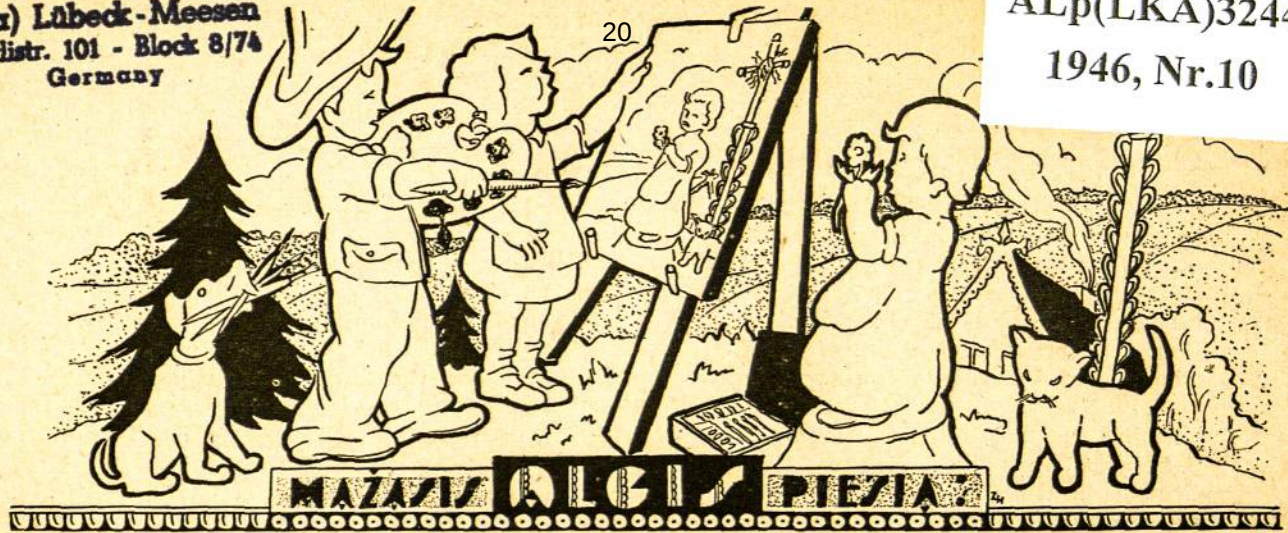
Uždavinys langučiuose

Atsakymas. Nr. 1.

M	s	a	l	R
y	a	a		
s	k	p	p	
u	l	o	e	l
a	l	l	ė	
a	k	a		
s	a	t	ė	s

Šio numerio viršelis yra iš žinomo dailininko Kazio Šimonio paveikslas „Karalienė“. Kadaisė Lietuvoje dailininkas K. Šimonis vis puošdavo „Saulutę“ savo paveikslais ir piešiniais.

Šio numerio kaina 2 RM.

91.305.87

